

Qui no té un all, té una ceba

Tenir ara una tribulació ara una altra, sense cessar d'estar malament o de gemegar. | Tenir sempre coses de què queixar-se.

No hi ha ningú que tingui una salut perfecta; qui no té un all, té una ceba.

També:

Quan no és un all, és una ceba;

Quan no tens all, tens ceba;

Allà on no hi ha un all, hi ha una ceba...

Font: DCVB

162

? Consultes

Fons: 🇪🇸 DCVB, 🇩🇪 DICE2, 🇫🇷 DSFF, 🇮🇹 OPTIMOT, 🇵🇪 RODAMOTS, 🇨🇪 TERMCAT

Atxim

Expressió que evoca el soroll que fa un esternut. També: *atxem, atxif, atxum.*

Cadarn

Refredat. Constipat.

Encadarnar

Agafar un cadarn, un refredat. *Què fas a la finestra en camisa? No tens por d'encadarnar-te? Estar encadarnat.*

Galipàndria, calipàndria, calapàndria

Refredat fort. *Agafar, arplegar, una calapàndria.*

Esternut, eixaviuro, uís

Acte reflex irrimible constituït per una inspiració brusca seguida d'una espiració violenta i sorollosa, produït per la irritació de la túnica mucosa nasal.

Busca

Barreta que, moguda per l'acció d'un ressort o de la gravetat, assenjala les hores, els minuts o els segons en l'esfera d'un rellotge.

Minutera

Busca d'un rellotge que assenjala els minuts.

Secundària

Busca que, en alguns rellotges, assenjala els segons.

Tuijò

Joia que té dos components ornamentals contrastats. El tuijò més freqüent és l'anell.

Fiador

Dispositiu de seguretat que impedeix el funcionament accidental dels panys i d'altres mecanismes.

Atzabeja

Lignit negre i lluent, molt compacte, susceptible de poliment. *Botons d'atzabeja*.

Contigu, contigua, confrontant

Els adjectius *contigu*, *contigua* i *confrontant* són aplicables a terrenys i edificis quan es vol expressar que són l'un al costat de l'altre. Així, es diu: *La seva casa és contigua a la meva. Un tros de vinya confrontant amb la vinya d'en Guillem*. La forma **colindant* no és correcta en català.

Corretorns

Treballador que supleix les baixes o les vacances dels treballadors fixos, en qual-sevol torn.

Vèrtola i no pas *golondrino

Denominació popular de la *hidroadenitis*. Inflamació d'una glàndula sudorípara axil·lar.

Taula periòdica dels elements

L'any 1869, el químic rus Dmitri Ivànovitx Mendeléiev va disposar els elements químics en una taula segons la relació entre els seus pesos atòmics i les propietats. Des d'aleshores fins a l'actualitat, s'hi han anat incorporant nous elements químics.

Coincidint amb la commemoració aquest any 2019 de l'Any Internacional de la Taula Periòdica i del centenari de la fundació de la IUPAC, us recordem que el TERMCAT té disponibles en línia dos diccionaris que són especialment útils per consultar la terminologia al voltant de la taula periòdica. D'una banda, el *Diccionari de química* i, de l'altra, el *Diccionari de física*.

Ni menjar sopes sense cullera... ni tenir porta amb polleguera

Això es deia en inventar-se les frontisses perquè abans, les portes s'aguantaven amb polleguera: una barra vertical de ferro o fusta,

L'endevinalla

Al número anterior preguntàvem què vol dir l'expressió **haver begut oli**. La resposta correcta era la **3**. *Estar ben llest, ja no haver-hi remei*. La guanyadora ha estat Imma Saurí Gutiérrez, del Museu de Granollers.

Ara preguntem què vol dir **estar pioc**?

1. *Ser mol picant un menjar.*
2. *No trobar-se bé, sentir-se decaigut o defallit. Estar malalt.*
3. *Ser novell, mancat d'experiència.*
4. *Estar begut, embriac.*

Per concursar, heu d'enviar la resposta de l'endevinalla a mollet@cpl.cat. La persona que l'encerti i guanyi el concurs tindrà com a premi una samarreta model *Diacrítics* feta al Taller Alborada.

Nota sobre el tractament de dades personals

encaixada en dos clots a la llinda (un a dalt i un a sota). Sobre la polleguera girava la porta, però si es desencaixava, era difícil tornar-la a posar. Per això quan algú ens fa perdre els nervis i ens treu del nostre estat d'ànim habitual, encara diem: «Em treus de polleguera».

Font: *L'arbre refranyer mil-en-branca*. Barcelona: Grata Lectura, 2013

Treure (algú) de polleguera. També sortir de polleguera, estar fora de polleguera.

Webs

- **Lèxic de fàrmacs** del Col·legi de Farmacèutics de Barcelona i el TERMCAT.
- **Unitats de mesura bàsiques del sistema internacional**, infografia interactiva del TERMCAT.
- **Vocabulari de la joieria i la rellotgeria** de l'Oficina Local de Català de Blanes, CPNL.
- Catarro, refredat o constipat? Al butlletí **Sabeu què...?** ens ho expliquen.
- D'on ve la paraula *calapàndria*? El blog **Matèria de llengua** té la resposta.

Ajuntament de Mollet del Vallès

CONSORCI PER A LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA